

Jolanta M. Ścibior, Józef Ścibior

Sandomierz - Kruków, woj.
tarnobrzeskie. Stanowisko 20
(Cmentarz Komunalny)

Informator Archeologiczny : badania 19, 31-32

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SANDOMIERZ
woj. tarnobrzeskie
Stanowisko Wzgórze Zawichojskie

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
w Warszawie
Zakład Metodologii Badań Archeologicznych
Biuro Badań i Dokumentacji Zabytków
w Tarnobrzegu

Badania prowadziła mgr Hanna Kowalewska-Marszałek przy współudziale Doroty Cyngot. Finansowało BHDZ w Tarnobrzegu. Piąty sezon badań. Osada neolityczna cyklu lendzielsko-pogarskiego i późnoneolityczne pozostałości osadnicze.

Celem badań było rozpoznanie charakteru osadnictwa po wewnętrznej - wschodniej - stronie badanych poprzednio rowów, a także przedłużenie dalszego przebiegu rowów nr 12 i 14.

W celu przyspieszenia prac i uzyskania pełniejszego obrazu organizacji przestrzennej stanowiska, zastosowano metodę badań szerokopłaszczyznowych /po raz pierwszy na Wzgórzu Zawichojskim/. Wykop I/85 usytuowano na wschód i północny wschód od wyk. I/84 i bezpośrednio na północ /w odległości 2 m/ od linii skarpy, uzupełniając go północnie o rów sondażowy 2 x 15 m. Łącznie przekopano 315 m² powierzchni. Wykop II/85 znajdował się tuż przy skarpie /linia obrywiska stanowiła jedną z jego krawędzi/, założono go już po zakończeniu zasadniczych prac ekspedycji wskutek doraźnej potrzeby przebadania zauważonego w profilu obrywiska pochówku ludzkiego. Jego powierzchnia wynosiła 6,6 m².

W wyk. I/85 odkryto pozostałości 16 obiektów: 3 rowów i 13 jam. Przebadano je w całości. Wszystkie jamy znajdują się po wschodniej, tj. wewnętrznej, stronie badanych rowów. Grupują się one - po dwie lub trzy - wokół stosunkowo dużej, pustej przestrzeni. Charakteryzuje je zbliżony kształt /ował, koło/. Wymiary jam wahały się od 0,90 do 1,80 m średnicy i od 0,15 do 0,80 m głębokości. Ze względu na kształt profilu jamy dzieli się na trzy grupy: o profilu trapezowatym /4 lub 5 jam/, niekątowym /6 jam/ i nieokreślonym. Na szczególną uwagę zasługuje to tzw. "obiekt 24", będący w istocie zespołem jednostek, tworzących - wraz z jamą 26 - złożoną i ciekawą sekwencję stratygraficzną.

W jamach znajdował się bogaty materiał archeologiczny, głównie ceramika. Dwie spośród nich zawierały ponadto duże ilości polepy; w jednym przypadku był to rodzaj słabo wypalonego, jednolitego "placka" o wym. 50 x 80 cm; w drugim - kilkucentymetrowej grubości rumowisko pojedynczych i twardej brzoj polepy, powyżej którego znajdowała się warstewka spalenizny. /Jama ta dostarczyła ponadto bogatego materiału, głównie organicznego, w postaci nie spotykanych dotychczas ilości szczątków ryb/.

Jeden z badanych w bieżącym roku rowów /obiekt nr 30/, uchwycony na przestrzeni 3 m w obrębie wykopu sondażowego, przypomina kopane dotychczas duże rowy, tak pod względem wymiarów /szer. 1,80 - 1,60 m w górnej części/, jak i kształtu profilu /V-kształtnej/ oraz charakteru wypełnienia i układu warstw. Być może, stanowi on kontynuację badanego w ub. roku rowu nr 14 - przemawiałoby za tym jego usytuowanie, - nieco inny jednak jest kierunek obu obiektów. Z rowu tego pochodzi dość dużo materiału archeologicznego; oprócz materiałów cyklu lendzielsko-pogarskiego wystąpiły tam - w niewielkiej liczbie - fragmenty naczyń, które należy odnieść do kręgu kultury ceramiki sznurowej. Nie zauważono natomiast śladów struktur, które można byłoby wiązać z tymi znaleziskami.

Dwa pozostałe rowy - to obiekty niewielkie /szer. do 40 cm, głęb. 30-50 cm/, tworzące dość regularny układ. Fragmentaryczność danych nie pozwala na bardziej precyzyjne określenie ich charakteru; wydaje się jednak, że mogły one pełnić funkcję rowów fundamentowych.

Wykop I/85 dostarczył bogatego materiału archeologicznego, w którym przeważa ceramika. Należy ona głównie do cyklu lendzielsko-pogarskiego i nosi cechy późnych faz cyklu. Znalezione też pojedyncze fr. naczyń związanych, jak się wydaje, z kulturą Tiszą oraz wspomniane wyżej fragmenty ceramiki "sznurowej". W materiale krzemionym przeważa, jak poprzednio, surowiec czekoladowy. Bardzo liczne są materiały organiczne, w tym wspomniane już, doskonale zachowane, szczątki ryb.

W wykopie II/85 natrafiono na dobrze zachowany pojedynczy pochówek ludzki, należący do kultury pucharów drzewonowatych. Znajdował się on bardzo płytko pod warstwą oraniny /ok. 20 cm/; mimo starannych obserwacji nie udało się określić zarysu jamy grobowej. Skurczony szkielet dorosłego osobnika ułożony był na prawym boku, twarzą na wschód. Wyposażenie grobu stanowiły dwa naczynka /niezdobione kubki z uchem/, kilkanaście stożkowatych guzków kościelnych z otworem V-kształtnym oraz przedmiot miedziany /rodzaj pogrubionej igły lub ostrza dętka/. Jest to pierwsze znalezisko pozostałości kultury pucharów drzewonowatych na Wzgórzu Zawichojskim.

Materiały przechowywane są w ZMBA IHKM PAN w Warszawie.

Badania będą kontynuowane.

SANDOMIERZ-KRUKÓW
woj. tarnobrzeskie
Stanowisko 20 /Cmentarz Komunalny/

Muzeum Okręgowe
w Sandomierzu

Badania prowadziła mgr Jolanta M. Ścibior i Józef Ścibior /autor komunikatu/. Finansowało MO w Sandomierzu. Ostatni sezon badań trwających od 1979 r. Osada późnej fazy kultury ceramiki wstęgowej rytej i grupy małej kultury nadcieświskiej.

Zakończono eksplorację obiektu 20, odsłoniętego w 1984 r., wstępnie zinterpretowanego jako pozostałość trapezowatej cbaty kultury ceramiki węgowej rytej. Stwierdzono, że był to system pięciu nieregularnych obiektów jamowych o średnicy nie przekraczającej 2-3 m i gł. od 0,60 m do powyżej 1,60 m. Obiekty prawdopodobnie powstały i funkcjonowały jednocześnie jako miejsce wydobywania lessu /jamy-gliniarki/. Materiał zabytkowy, notowany głównie w najwyższych warstwach wypełniak, jest bardzo jednorodny i niemal w 100% reprezentuje najmłodszą, III fazę kultury ceramiki węgowej rytej. W inwentarzu krzemienym - co warto odnotować - zdecydowanie dominują okazy wykonane z krzemienia święciechowskiego.

Zakończono kilkuletnie badania części osady znajdującej się w obrębie Cmentarza Komunalnego, bezpośrednio zagrożonej poszerzeniem części grzebalnej. Całość wydobytych materiałów i dokumentacja polowa znajduje się w Dziale Archeologii Muzeum.

W najbliższych latach nie przewiduje się wznowienia prac.

SANOK-BIAŁA GÓRA
woj. krośnieńskie
Stanowisko 3

patrz
wczesne średniowiecze

SLIWINY, gm. Tczew
woj. gdańskie
Stanowisko 2

Muzeum Archeologiczne
w Gdańsku

Badania prowadził mgr Olgierd Felczak. Finansował MA w Gdańsku. Pierwszy sezon badań. Osada kultury pucharów lejkowatych.

Stanowisko znajduje się w północnej części Pojezierza Starogardzkiego, 1.600 m na południe od południowego skraju jeziora Rokittki. Obszar jego jest zajęty przez młody kilkunastoletni las, który spowodował dość znaczną destrukcję omawianej osady.

Celem badań była weryfikacja stanowiska pod kątem przestrzenno-chronologicznym. Zakończono 11 wykopów o łącznej powierzchni 142 m². Prace potwierdziły znaczne zniszczenie osady, co przejawiało się m.in. w bardzo słabym stanie zachowania obiektów i rozdrobieniu materiału archeologicznego. Artefakty występowały najliczniej na pograniczu humusu leśnego i warstwy żółtego piasku.

Materiał zabytkowy jest reprezentowany przez 585 fragmentów ceramiki, 50 półwytworów krzemienianych, siekierę kamienną, dwa fragmentarycznie zachowane topurki kamienne.

Osada jest datowana na fazę wrocławską wschodniej grupy kultury pucharów lejkowatych.

Badania wykopaliskowe zakończono.

STRACHÓW, gm. Kłodzko
woj. wrocławskie
Stanowisko 2

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Archeologii Nadodrza
we Wrocławiu

Badania prowadziła dr Anna Leciujewiczowa. Finansował IHKM PAN. Jedenasty sezon badań. Osady neolityczne kultury ceramiki węgowej rytej i pucharów lejkowatych.

Rozpoznano część stanowiska leżąca pomiędzy jego częściami zachodnią i wschodnią badanymi w poprzednich latach. Celem wykopalisk było ustalenie czy zamieszkiwano ją w neolicie oraz jaki charakter miały znajdujące się tam ślady osadnictwa. Odsłonięto 250 m² natrafiając na pozostałości osiedli obu kultur.

Odkryte obiekty starszej a kultur pochodzący z jej fazy szareckiej, nie były jednak chronologicznie jednorodne. Do najstarszych należały pozostałości kamiennego domu słupowego i związanych z nim jam. Nieco późniejszą metrykę miała grupa jam należących do innego zespołu zabudowań. Najmłodsze były dwie jamy, z których jedna powstała na tym samym miejscu co wspomniany dom. Jest to pierwszy na stanowisku przykład stratygrafii pionowej obiektów węgowych. W jamach znaleziono ułamki typowej dla fazy szareckiej ceramiki i wyrobów kamiennych. Uwagę zwracają niektóre fragmenty naczyń zdobionych podobnie jak ceramika węgowa kłta. Są one świadectwem powstawania w schyłkowym okresie rozwoju kultury ceramiki węgowej rytej nowego sposobu ornamentowania.

Natrafiono również na ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych. Odsłonięto jamę zasobową, palenisko i fragment obiektu być może mieszkalnego. Znaleziono w nich ułamki naczyń i wyroby kamienne nie różniące się od znanych z tego stanowiska z badań w latach poprzednich i prezentują zespół typowy dla południowej grupy tej kultury na Śląsku.

Materiały znajdują się w zbiorach ZAN IHKM PAN we Wrocławiu.

Badania zostały ukończone.